

منصور ہاشمی خراسانی

درسی از آن جناب درباره‌ی اینکه زمین از مردی عالم به همه‌ی
دین که خداوند او را در آن خلیفه، امام و راهنمایی به امر خود
قرار داده باشد، خالی نمی‌ماند.

باب (۳)

احادیث صحیحی از اهل بیت که بر این دلالت دارند.

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصور هاشمی خراسانی حفظه الله تعالى

حدیث ۱۶

رَوَى أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ خَالِدٍ [ت ۲۷۴هـ] فِي «الْمَحَاسِنِ»، عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ، عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي خَلْفٍ، عَنْ [الحسن بن] زِيَادِ الْعَطَّارِ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ -يَعْنِي جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ الصَّادِقَ- عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ:
 إِنَّ الْأَرْضَ لَا تَكُونُ إِلَّا وَفِيهَا حُجَّةٌ، إِنَّهُ لَا يُصْلِحُ النَّاسَ إِلَّا ذَلِكَ وَلَا يُصْلِحُ الْأَرْضَ إِلَّا ذَلِكَ.

ترجمه:

احمد بن محمد بن خالد [د. ۲۷۴ق] در کتاب «المحاسن»، از یعقوب بن یزید، از محمد بن ابی عمیر، از سعد بن ابی خلف، از [حسن بن] زیاد عطار روایت کرده است که گفت: شنیدم ابو عبد الله -یعنی جعفر بن محمد صادق- علیه السلام می‌فرماید:
 زمین نخواهد بود مگر اینکه در آن حجتی باشد. مردم را جز این اصلاح نمی‌کند و زمین را جز این اصلاح نمی‌کند.

[حدیث ۱۶-۱]

وَرَوَى مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الصَّفَّارُ [ت ۲۹۰هـ] فِي «بَصَائِرِ الدَّرَجَاتِ»، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى، عَنْ صَفْوَانَ، عَنْ ذَرِيحِ الْمُحَارِبِيِّ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: الْأَرْضُ لَا تَكُونُ إِلَّا وَفِيهَا عَالِمٌ، لَا يُصْلِحُ النَّاسَ إِلَّا ذَاكَ.

ترجمه:

همچنین، محمد بن حسن صفار [د. ۲۹۰ق] در کتاب «بصائر الدرجات» روایت کرده، گفته است: محمد بن عیسی ما را حدیث کرد، از صفوان، از ذریح محاربی، از ابو عبد الله (جعفر بن محمد صادق) علیه السلام که فرمود: زمین نخواهد بود مگر اینکه در آن عالمی باشد. مردم را جز این اصلاح نمی‌کند.

[ملاحظه]

قَالَ الْمَنْصُورُ حَفِظَهُ اللَّهُ تَعَالَى: مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الصَّفَّارُ مِنْ ثِقَاتِ الشَّيْعَةِ وَإِنَّمَا لَا أَعْتَمِدُ عَلَى

کِتَابِهِ «بَصَائِرُ الدَّرَجَاتِ» لِأَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ الْحَسَنِ بْنِ الْوَلِيدِ أَعْرَضَ عَنْ رِوَايَتِهِ وَهُوَ كِتَابٌ مَعْرُوفٌ
عِنْدَهُمْ فِيهِ مَا يُعْرَفُ وَيُنْكَرُ.

ترجمه:

منصور حفظه الله تعالى فرمود: محمد بن حسن صفار از ثقات شیعه است و من از این رو به کتاب او «بصائر الدرجات» اعتماد نمی‌کنم که محمد بن حسن بن ولید از روایت آن خودداری کرده و آن کتابی معروف نزد آنان است که در آن چیزهایی شناخته شده و چیزهایی ناشناخته است (یعنی مضمون برخی روایاتش قابل قبول و مضمون برخی دیگر غیر قابل قبول است).

